

De apostel die niet mocht ontbreken

Handelingen 1: 12-22

Over Judas is veel geschreven en gezongen. In de recente passion zegt de verteller over Judas: “Hij doet het toch. Voor eeuwig de verrader. Waarom zullen we nooit weten. Maar één ding weet ik wel. Ik weet voor 100% zeker dat Jezus hem nooit zal veroordelen. Die staat voor liefde, vergiffenis en acceptatie van alle mensen. (...) “

Straks horen we nog, wat Jezus zelf over Judas zegt!

Zelfs verheerlijking van Judas komt voor. Een black metal groep die zich ooit met de naam Judas Iscariot. Of Lady Gaga die haar liefde aan Judas verklaart: ik ben gewoon een heilige gek, oh, baby, het is zo wreed. Maar ik ben nog altijd verliefd op Judas, baby (fragment uit Judas van Lady Gaga.

<https://youtu.be/wagn8Wrmzuc> vanaf 2.30 tot 3.07 !!!!)

Misschien zit een deel van de Judas-bewondering wel in dat voorbestemd zijn tot. Judas kon er toch niets aan doen? Het was Gods keuze om Judas als verrader voor te bestemmen. Wat gebeuren moet gebeurt of je wilt of niet. Was de enige reden voor Judas positie? Dat er een verrader moest zijn. 11 Apostelen en 1 verrader?

Vanmorgen staan we stil bij wat de bijbel, wat de Heilige Geest ons over Judas leert. Maar vooral hoe zelfs door de geschiedenis van Judas heen, het bevrijdende evangelie van Jezus Christus klinkt.

Luister maar naar wat Johannes vertelt.

1. Johannes neemt ons mee door de evangeliën langs de weg die Judas ging.

(Joh. 6:67-70) Als je mijn boek Johannes leest, staat daar beschreven hoe Jezus zichzelf het levende brood uit de hemel noemt. Hij wijst zichzelf aan als het echte brood. Dan lopen veel van de mensen die hem eerst volgden weg. Dit willen ze niet horen.

Jezus vraagt dan aan de twaalf leerlingen: Willen jullie soms ook weggaan. Nee, zegt Petrus, wij geloven dat U de heilige van God bent. Jezus zegt dan: alle twaalf heb ik jullie uitgekozen, maar één van jullie is een duivel. Hij bedoelde Judas.

(Joh. 12: 1-6) En later. Het was één week voor het laatste Pesach met Jezus zalfde Maria de voeten van Jezus met een enorm dure parfum. Het was wel een jaarsalaris waard. Zonde zei Judas. Dat hadden we ook aan de armen kunnen geven. Dat klonk heel mooi, maar Judas was een dief. Hij was onze penningmeester, maar ondertussen stal hij geld uit onze kas.

(Mat 26: 14-16) Mijn vriend Matteus schrijft in zijn boekje dat Judas vlak na die gebeurtenis naar de hogepriesters gaat en een deal met hen sluit. Voor dertig zilverlingen belooft hij Jezus op een geschikt moment aan hen uit te leveren.

(Mat 26: 20-25) Daarna vierden wij samen het avondmaal. Er was geen bediende om onze voeten te wassen en toen heeft Jezus dat gedaan. Een prachtig voorbeeld. Ook Judas liet zijn voeten wassen. Onder het eten vertelde Jezus dat één van ons hem zou uitleveren. Het maakte ons erg verdrietig. Iedereen vroeg zich hardop af of hij het niet was. Zelfs Judas!

Wee, die mens waardoor ik uitgeleverd wordt. Het was beter voor hem dat hij nooit geboren was. (Eigenlijk zegt Jezus hier: Judas stop met waar je mee bezig bent).

(Joh. 13: 26b – 30) Jezus doopte een stuk brood in de schaal met saus en gaf het aan Judas. Op dat moment zette Judas de deur van hart helemaal open voor de duivel. En Jezus zei: ga maar doen, wat je van plan bent. De anderen dachten allemaal dat hij iets moest gaan kopen of iets aan de armen moest geven. Judas had tenslotte ons geld bij zich.

(Lucas 22: 47-48) Na het eten gingen we naar de hof van Getsemene. Daar had Jezus het heel moeilijk. Hij heeft daar gebeden. Daar kwam Judas ineens aan. Een hele groep mannen had hij bij zich. Soldaten, tempeldienaren en slaven van de hogepriesters. Dat was heel eng. Judas liep recht op Jezus af en gaf hem een kus. Verraad je mij met een kus? vroeg Jezus. Toen werd Jezus gevangen genomen. Wij vluchten weg.

(Mat 27: 3-8). Toen Judas hoorde dat Jezus ter dood was veroordeeld, kreeg hij last van zijn geweten. Hij vertelde dat tegen de hogepriesters, maar die wilden niet luisteren. Toen heeft Judas de zilverstukken zo de tempel in gesmeten. En zelfmoord gepleegd. De hogepriesters en oudsten hebben een stuk grond gekocht van dat geld. Een begraafplaats voor vreemdelingen. De bloedakker. Dit is de geschiedenis van Judas.

2. Wat gebeuren moet gebeurt, of je wilt of niet.

Als je zo luistert naar het verhaal dat Johannes en de anderen over Judas vertellen, dan was er voor Judas geen ontkomen aan. Jezus moest verraden worden. Het staat er duidelijk. Hij was voorbestemd. Wee de mens. Wat gebeuren moet gebeurt, of je wilt of niet. Had Judas anders kunnen reageren? Was het niet God die hem in deze positie dwong? De evangeliën benadrukken steeds de eigen keuze van Judas. Maar schrijven wel dat hij hier toe voorbestemd was.

Het is allebei waar. En wij, mensen, kunnen het niet bij elkaar brengen. Maar neem nu eens dat Godsbeeld in gedachten, dat God overal en altijd is. Dan is er geen plek en geen tijd waar God niet aanwezig is. Dan is God toch net zo goed aanwezig in de jaren voor Jezus' optreden als tijdens het Pesach als na het sterven van Jezus. Dan is ons leven toch als één moment voor God. Dan weet God toch ieders bestemming, terwijl het toch ons eigen leven met eigen keuzes is. Gods almacht, Gods altijd-tegenwoordig zijn, maakt een klein beetje duidelijk dat onze vrije wil niet gehinderd wordt door een eeuwig raadsplan. En dit is zelfs een gebrekkig beeld vanuit menselijk perspectief. We kunnen niet beter.

Het besef dat Gods raadsplan, Gods uitverkiezing altijd is gebaseerd op ons eigen handelen, maakt ook dit verhaal tot evangelie

Let daarom op de anderen. Het ongeloof van Tomas. Het verraad van Petrus. Petrus krijgt op een gegeven moment net zo'n uitdrukking als Johannes hier gebruikt naar zijn hoofd. Satan ga achter mij vandaan. Joh. 6 een van hen is een duivel. De waarschuwingen gelden hen allemaal. Wat doe je ermee als Jezus waarschuwt dat je in de invloedssfeer van de duivel zit? (Als Jezus stop zegt?) Ga je naar Hem? Of blijf je hardnekkig je eigen route kiezen. Judas was niet de enige leerling die zichzelf op het oog had. Ook de zonen van Zebedeus wilden de hoogste posities. Judas hield het wel voor zich. Een binnenvetter. In het duister van zijn hart.

3. Juda's eigen keuze en jouw eigen keuze

Jezus heeft Judas gekozen. Met de kennis van de weg die Judas zou gaan. Maar niet met de gedachte hem een duw in de rug te geven.

Jezus herkent in de weg die Judas gaat de duivel. Judas is in de invloedssfeer van de duivel. Maar Jezus laat het bij een constatering. Later schrijft Johannes over Judas – bij de zalving van Jezus – dat hij het zonde van het geld vond dat een heel jaarsalaris over de voeten van Jezus werd gegoten. Dat had beter besteed kunnen worden. Aan de armen misschien. De praktijk van exploitatierekening van Jezus kent geen reserves. Geen potjes voor over een paar jaar. Het teveel is voor de armen. Maar het zijn niet de armen, die Judas bewegen om commentaar op de enorme verspilling te uiten. Nee Judas steelt uit de kas. Deze verspilling gaat ten koste van zijn mogelijkheden om geld achterover te drukken.

De opmerking dat één van hen een duivel is, gaat dus iets verder dan een scherpe terechtwijzing. Het is een patroon. In Judas leven is ruimte voor het werk van de satan. Als je ruimte geeft aan de duivel in je leven, uit zich dat in zelfliefde. Jezelf meer liefhebben dan de ander. Als Jezus jou ontdekt aan dat patroon, laat je je dan aanspreken? Of neem je het niet serieus? Zoals Judas die het afkalvend succes van Jezus zag als een teken aan de wand. Even heeft het erop geleken dat het moment van de kroning dichtbij was. Als Koning werd Jezus Jeruzalem binnengehaald, maar in plaats van het moment te verzilveren, liet Jezus het voorbijgaan. Zocht Hij de confrontatie met de leiders van het volk. Zo ging dat momentum onbenut voorbij. Dat was niets voor Judas.

Jezus weet wie hem gaat verraden. Jezus weet dat het een strijd is die ver boven de macht van de mensen gaat. In Lukas 22 vertelt Jezus dat de duivel hen allen heeft opgeëist. Voel je de druk op Jezus' schouders? "Ze zijn van mij, Jezus. Kijk maar naar hun daden." Jezus heeft voor ze gebeden. Dat ze niet in handen van de duivel zullen vallen. Hoe? Door hun geloof niet kwijt te raken. Geloof dat raak je kwijt, als het gebed van Jezus verstomt. Geloof is een wonder van God dat onderhoud nodig heeft. Van jezelf en bovenal van Jezus. In Johannes 17 (onlangs in een preek) horen we iets van dat gebed om behoud: "Niemand uit hen is verloren gegaan, behalve de zoon van het verderf." Zo noemt Jezus, Judas in dat gebed. Zoon van het verderf. Een zoon die de duivel tot vader heeft. Heftige en zware woorden. Woorden die vooral waarschuwend klinken. Dat is een heel andere strekking dan de woorden van de verteller van de jongste passie. "Ach Judas, het was fout, maar ach je had er zo je redenen voor, dus zand erover".

[Eén van de dingen die je in veel landen NIET doet, is je benen breed over elkaar kruisen, zodat de onderkant van je schoen of voet naar de ander gericht was. Want met je voet zo zitten, betekent dat je de ander veracht. Het getuigt van verraderlijkheid, van vijandschap. Judas heft zijn hiel naar Jezus; hij wil hem een hak zetten.]

Dan tijdens die maaltijd voorzegt Jezus het verraad van later op die avond. Het precieze tijdstip van dat moment is moeilijk vaststellen. De leerlingen lijken niet gemerkt te hebben om wie het precies ging. Ze zaten veel meer met de angstige vraag: Ik ben het toch niet? Een vraag die je niet zou stellen als je het wel bent. Daar verschuilt de verrader zich ook achter. "Ik toch ook niet Heer?" Geen: het spijt me, geen ik wist niet wat me overkwam. Dan zegt Jezus: "doe maar wat je te doen hebt". Judas vertrekt. Niemand kijkt op. Als Penningmeester moest hij zeker nog een opdracht voor de meester doen? Judas is nu helemaal op het terrein van de Satan.

4. Niets fake: De twaalfde plaats blijft bestaan

Het besef dat Gods raadsplan, Gods uitverkiezing altijd is gebaseerd op ons eigen handelen, maakt ook dit verhaal tot evangelie. Let maar op Jezus, die met al zijn voorkennis, Judas volledig in de kring van de apostelen laat zitten. Die hem de voeten wast. Jezus kiest niet tegen Judas. Jezus gaat de hele weg tot aan het Pesach samen met Judas. Zelfs als apostel schrijft Hij hem niet af. Dat gebeurt pas als Judas zelf een eind aan zijn leven heeft gemaakt. Die positie van Judas was geen schijnpositie. Was niet fake. Nee het was een belangrijke positie die absoluut nog voor het pinksterfeest opgelost moest worden. De 12e apostel hoort er helemaal bij. Als getuige van de doop en opstanding van Jezus de Messias.

Het was Judas zelf die met zijn armen vol berouw naar de verkeerde personen liep. Die het niet zocht bij Jezus. Niet bij God. Die vergeving zocht bij zijn medeverraders. Leer hier van het geduld van Jezus, leer hier van het gebed van Jezus, een gebed om jouw geloof. Leer hier dat dit moest gebeuren, zodat jij gevrijwaard bent. Leer dat Judas zichzelf in een positie bracht, dat hij daarom als apostel wel vervangen moest worden. Leer hier om te blijven geloven en naar Jezus toe te vluchten, in plaats van slappe goedpraterij van je gedrag.

Geen van de apostelen verdiende in die dagen een schoonheidsprijs. Verraad en verloochening, vluchten je schuilhouden was meer het apostolicum. Ja al de apostelen zijn mensen van vlees en bloed. Mensen die schuldig staan tegenover God. Ja, Jezus heeft ook aan Judas zijn liefde gegeven, maar Judas heeft die niet aangepakt en niet gezocht. *Hij vergat, wat jij nooit mag vergeten: Bij God is altijd een weg terug. Amen*